

Protokoll från SRS-möte vid Lunds Observatorium, Lund 11 – 12 mars 2003

Mötets öppnande

Till **mötesordförande** valdes *Dainis Dravins*. Till **sekreterare** för mötet valdes SRS sekreterare, *Stefan Larsson*. Den preliminära **dagordningen** fastställdes. Ett ändringsförslag i **Protokollet** från föregående sammanträde (12 – 13 mars 2002 vid Råö, Göteborg) accepterades. Under förutsättning att inga anmärkningar meddelas SRS sekreterare inom 3 veckor, förklarades Protokollet godkänt.

Presentation av rymdverksamhet vid Lunds Observatorium

Från observationer med HST och FUSE beskrev *Sven-Erik Johansson* den detaljerade analys av spectra för Eta Carina som man arbetar med. *Dainis Dravins* redogjorde för den forskning inom astrometri som bedrivs vid institutionen. Resultat från *Hipparchos*-satelliten presenterades och framtida möjligheter med *Gaia*-projektet diskuterades.

Nationella rymdprogrammet

Lennart Nordh beskrev Rymdstyrelsens nya arbetsformer med referensgrupper inom Rymdfysik, Astronomi och Atmosfärsfysik. Tyngdlöshetsområdet kommer att diskuteras under våren.

Rymdstyrelsens websidor har uppdaterats (www.rymdstyrelsen.se).

Årsrapport, COSPAR-rapport m.fl. Publikationer finns på
http://www.rymdstyrelsen.se/eng_brochures.shtml

I senaste ansökningsomgången inkom 38 nya ansökningar, 8 fick avslag. Från tidigare fanns 8 garanterade anslag, 7 nya tillkom i år. Översöknaden var c:a 70%.

Odin: Beslut är taget om fortsatt drift fram till april 2004.

Raketer för atmosfärsforskning: Referensgruppen har fått i uppgift att analysera t.ex. möjliga programriktningar, behov av flygtillfällen och instrument samt ge förslag till nationell samverkan.

Strategifrågor: Forskningsstrategi skall tas fram till 10 november 2003, inför den forskningspolitiska propositionen 2004.

Rymdportal www.rymdforum.nu

Johanna-Bergström-Roos demonstrerade den nya rymdportalen och uppmanade till att bidra med nyheter.

Odin.

Urban Frisk gav en statusrapport för Odin-projektet. Efter 2 år i rymden fungerar Odin fortfarande bra. Den kylare som i början krånglade är nu i drift. Solpanelerna visar inget åldrande. Man ser fram emot ett antal års drift.

Åke Hjalmarsson presenterade astronomiresultat från Odin. Observationer av kometer

och molekylmoln bl.a. bestämning av förhållandet $^{16}\text{O}/^{18}\text{O}$. Övre gränser för O_2 -halter är mer än 1000 gånger under de uppskattningar som gjordes före Odin.

Odin/atmosfärfysik redovisades av *Donal Murtagh*. Jämförelser med Envisat ger synergieffekter.

UAV, TELEFOTON, MAGIC & Enkel sondrak

Kaj Lundahl beskrev bl.a. UAV testflygningar med Eagle under 2002.

Under *Telefoton*-uppsändning uppstod problem med Sojuzraketen som fick sprängas c:a 20 sekunder efter start.

Maxus

Per Holm redogjorde för Maser och Maxusprogrammen.

Det svenska satellitprogrammet

Lennart Nordh. Det "Call-for-ideas" som utlysts resulterade i 36 förslag avseende satellitprojekt, instrument, plattformssystem, och teknologitveckling. Forskning och teknikutveckling dominerade.

SRACs rekommendationer:

STEAM (*Stratosphere-Troposphere Exchange and Climate Monitor*), som huvudkandidat till nästa svenskledda forskningssatellit.

SNSB föreslås vidta åtgärder för att främja utveckling och demonstration av nya satellit- och instrumentteknologier.

Auroral Quartet kan rekommenderas som ett projekt inom ILWS (International Living With a Star) med starkt ESA-stöd.

Omedelbara åtgärder: Fas A studie av TechnoSat (teknologidemonstrator). Inget ställningstagande om finansiering efter fas A. För STEAM finns ingen budget för omedelbara åtgärder.

Diskussion

Roy Booth ställde sig frågande till varför STEAM rekommenderas samtidigt som resurserna gick någon annanstans (TechnoSat). Enligt *Sven Grahn* är det motiverat av var pengarna kommer ifrån. *Rickard Lundin* var kritisk till strategin och ansåg att uppbyggd kompetens går förlorad. *Fredrik von Scheele* menade att kostnaden för att driva ett program med återkommande satellit-missioner är c:a 10-12 % av den totala svenska rymdbudgeten om 600 MSEK.

SAGA

Rickard Lundin beskrev, SAGA, ett förslag till en svensk Venusmission (IRF-Kiruna, IRF-Uppsala och KTH Alfvénlab). Skulle ge möjlighet att studera plasmafysik med en planet i solvinden.

Esrangle

Ola Widell presenterade en aktuell genomgång av verksamheten vid Esrange.

ESA-projekt

Per Magnusson gav en översikt av pågående aktiviteter inom ESA. Ett antal olyckor har

drabbat ESA-verksamheten under det senaste året. Olycka 1 drabbade en Soyuz-raket den 16 oktober 2002 med ett microgravity-experiment ombord. Rymdbolagets TeleScience-enhet gick förlorad. Olycka 2 var den som drabbade Ariane 5 och som tills vidare stoppat alla uppsändningar med raketerna. Det innebär bl.a. en försening för Rosetta. Ariannes motorproblem medför också svenska extrakostnader (Volvo Aero). Den tredje olycka som allvarligt påverkar ESA är olyckan med rymdfärjan Columbia. Stoppet för flygningar med rymdfärjan medför förseningar för verksamhet som är associerad med rymdstationen, ISS.

SMART-1.

Sven Grahn redogjorde för SMART-1 som Rymdbolaget är huvudansvarigt för.

James Webb Space Telescope, JWST.

Göran Olofsson är CoI på MIRI som är ett IR instrument för nästa generations rymdteleskop, JWST.

Mars Express

Rickard Lundin redogjorde för målsättningarna med Mars Express och pekade bl.a. på skillnaderna i planet – solvindväxelverkan för Jorden jämfört med Mars och Venus.

Integral.

Stefan Larsson presenterade Integral, ESAs nyligen uppsända satellit för gamma-astronomi.

Aurora-projektet

Tomas Hode beskrev ESAs Aurora-projekt som avser att utveckla teknologier för utforskning av solsystemet. Långtidsmålet är att kunna skicka människor till Mars.

Korta nyheter från forskargrupperna

Följande forskargrupperna presenterade pågående aktiviteter och framtidsplaner, *Jacek Stegman* (MISU), *Lars Blomberg* (KTH-Alfvénlab), *Torbjörn Carlberg* (Mitthögskolan), *Kristof Stasiewicz* (IRF-U), *Peter Lundqvist* (SU-Astro), *Rickard Lundin* (IRF-K), *Mats André* (IRF-U)

(Mer information om verksamheten vid forskargrupperna finns på deras hemsidor, se länkar på SRS webbsida (www.astro.su.se/srs)).

Mötet avslutades kl 13.

Protokoll skrivet 2004-03-07 av Stefan Larsson

Dagordning SRS-möte 11-12 mars 2003
Lunds Observatorium, Lund
Lundmarksalen i Astronomihuset

Tisdag 11 mars

1300 1310 FORMALIA

1300 SRS-sekr.: Mötets öppnande, val av ordförande och sekreterare för mötet

1305 Fastställande av dagordning

1308 Godkännande av protokoll från mötet 12-13 mars 2002

1310 1350 PRESENTATION AV VÄRDGRUPPERNA VID LUNDS OBSERVATORIUM

1350 Outreach: Vad, när och hur?

1400 1650 SVENSKA RYMDPROGRAMMET

1400 Lennart Nordh (Rymdstyrelsen): Det svenska rymdprogrammet

1430 5 min PAUS

1435 Urban Frisk: Odin

1450 Åke Hjalmarsen: Odin, Astronomi

1510 Donal Murtagh: Odin, Atmosfärfysik

1530 KAFFE

1550 Kaj Lundahl: UAV, TELEFOTON, MAGIC & Enkel sondrakat

1605 Per Holm MAXUS & MASER

1620 Diskussion kring det svenska rymdprogrammet

1650 - 1745 DET NATIONELLA SATELLITPROGRAMMET

1650 Lennart Nordh (Rymdstyrelsen): Det svenska satellitprogrammet

1705 Diskussion och presentation av aktuella projektförslag

(Fredrik von Scheele, m.fl.?)

1745 Avslutning dag 1

1900 MIDDAG Rymdstyrelsen bjuder på middag

Onsdag 12 mars

0830 0840 SRS-ÄRENDEN

0830 Tid och plats för nästa möte (SRS sekr.)

0840 Ola Widell: Rapport från Estring

0855 1035 ESA-PROGRAMMET

0855 Per Magnusson (Rymdstyrelsen): ESA-programmet

0925 Sven Grahn: Smart-1

0940 Göran Olofsson: JWST/MIRI

0955 Stefan Larsson: Integral

1010 Tomas Hode: Aurora-projektet

1020 Diskussion kring ESA-projekt

1035 Kaffe

1050 - 1300 AKTUELLA PROJEKT SAMT KORTA NYHETER FRÅN
FORSKARGRUPPERNA

Blomberg, Carlberg, Stasiewicz, Lundqvist, Lundqvist
(anmäl ytterligare bidrag till SRS sekr.)

1300 Mötet avslutas

1300-1350 Visning av Lunds Observatorium